

*Kniha není než klíč,
jenž otvírá zámek
našich vlastních snů.*

Literární žánr

Literární žánr (z fr. genre – rod) je označení skupin literárních děl, jež mají společné znaky definované různými kritérii. Tato kritéria mohou být tzv. povrchová – např. kompozice, téma a motivy, jazykové prostředky, důležitý je tzv. chronotop literárního díla, ale také typ čtenáře (literatura pro děti a mládež) a afekt, který dílo vyvolává (strach u hororu) atd., nebo hlubinná, kde se za podstatu žánru označuje archetyp (u Northropa Frye) nebo antropologické založení (tzv. jednoduché formy A. Jollese atd.). Žánr lze také chápat jako literární vyjádření určité antropologické nebo psychologické konstanty (tak uvažoval např. Wilhelm Dilthey, Julia Kristeva dokonce definuje žánr na rovině psychoanalytické), tedy jako výraz čehosi, co předchází nejen literaturu, ale i umění jako takové, a co propojuje literaturu s obecně antropologickými kategoriemi.

Od žánrů v jiných uměleckých druzích se žánr literární liší jednak tím, že literatura je dějové a zobrazovací umění a jako taková nabízí větší škálu relevantních prostředků vyjádření, jednak propracovanou strukturou (od antiky: mezi nejstaršími díly žánry se zabývajícími je Aristotelova Poetika), zmínku o žánrech však nalezneme už u Platóna v jeho Ústavě (odlišování tzv. mimesis a diegesis). Důsledkem je fakt, že literární žánr je důležitý jak pro genezi (vznik) díla, tak pro jeho vnímání (receptci): čtenáři podle určitých znaků poetiky daného díla rozpoznají, o který žánr se jedná, a tomu uzpůsobí vnímání díla. Např. Škvoreckého Legenda Emöke, jakkoli de facto není legenda, bude svého čtenáře k tomuto žánru při vnímání orientovat, a to na základě názvu (název díla je jedním ze žánrových znaků). Podobně fungují např. postmoderní texty, které začínají např. typickou pohádkovou frází „Bylo nebylo“ atd., ačkoli jako pohádka nepokračují; čtenářovo vnímání už je nicméně žánrem pohádky ovlivněno.

V rámci literární vědy se žánry zabývá genologie.

V současné době se v literární vědě etabloval tzv. trojrovinový model, který rozlišuje

- literární druhy (lyrika, epika a drama),
- žánry (jakožto nižší jednotku) a
- žánrové varianty (jako jednotku nejnižší).

Lyrika je literární druh, který nemá děj, je to druh poezie vyslovující básnickovy pocity, jeho úvahy, myšlenky a nálady, upřednostňující monologické vyjádření v první osobě. Lyrika nezachycuje časovou následnost událostí, své téma rozvíjí v časově souběžných obrazech. Lyrika většinou neobsahuje děj, byť může obsahovat některé epické prvky jako jsou náznak děje, postava a prostředí. Slovo „lyrika“ je odvozeno z řeckého pojmenování veršovaného zpěvu doprovázeného hrou na lyru (lyrika melé = lyrou doprovázené verše).

Epika, také nazývaná výpravná literatura nebo narativní literatura, zahrnuje všechna vyprávění založená na příběhu. Příběh v tomto smyslu znamená záznam událostí v čase, řadu kauzálně spojených prvků. Epika bývá vymezována vůči lyrice a dramatu. Od lyriky se liší tím, že je syžetová (má dějové schéma). Od dramatu, které je rovněž syžetovým literárním druhem, se odlišuje tím, že je vyprávěná, nikoliv inscenovaná. Je taktéž možné vycházet z předpokladu, že epika je žánrem objektivním, na rozdíl od subjektivní lyriky: zatímco v lyrice subjekt tematizuje sám sebe, v epických textech zprostředkovává objekty, o nichž se vypráví. Mezi epické žánry patří například román, novela, povídka, epos, pohádka, ale také epická poezie nebo anekdota a další. Pod epiku se řadí velké množství žánrů a neustále vznikají nové, v současnosti se jedná o nejoblíbenější literární druh. Existují rovněž žánry lyrickoepické, na pomezí dvou literárních druhů. Patří mezi ně například balada, romance nebo idyla.

Drama (z řeckého δράω – děláni, čin) patří spolu s lyrikou a epikou mezi základní literární druhy a žánry. Drama se tvoří tak, že se příběh vypráví pomocí dialogů a monologů. V minulosti bylo obvyklé především divadelní scénické provedení, v současnosti se objevuje i v hraném filmu, v rozhlase a televizi a v dalších formách audiovizuálních děl.

Slovo „drama“ původně znamenalo tanec satyrů, ztělesňující určitý děj, a teprve později jevištní představení, především v tragédii. Základní teoretické principy dramatu ustanovil Aristoteles ve své Poetice, kde pojednává o tragédii. Děj dramatu se odvíjí prostřednictvím přímé řeči. Do 11. století bylo veršované, v současnosti převažuje próza.

Pohádka

Pohádka je původně folklórní žánr závislý na ústní lidové slovesnosti. Jde o vyprávění založené na básnické fantazii, zejména ze světa nadpřirozených jevů. Důležité je, že pohádkový příběh není původně vázán na podmínky reálného světa. Příběh samotný není vyprávěčem prezentován jako pravdivý a posluchači zpravidla také nevěří, že by se mohl odehrát ve skutečnosti. Po slohové stránce je pohádka charakteristická ustálenými začátky i závěry a doslovně opakovanými a přejímanými přímými řeči. Důležitou úlohu zde také sehrávají některá čísla, především číslo tři (trojí opakování, tři úkoly, předměty, bratři, sestry, sudičky atd.), dále pak často čísla sedm, devět, dvanáct, třináct, čtyřicet, sto. Ve výstavbě syžetu se uplatňuje gradace.

Obraz Matky Husy, jak čte pohádky: Gustave Doré

Figury a situace nejsou podrobně specifikovány, jsou poněkud obecné (v dalekém království, v hlubokém lese, starý král). Neuplatňuje se zde skutečná geografie, ani jména historických nebo současných postav. Děj se odehrává většinou v neurčité minulosti, nejsou tedy uváděny letopočty, stále jen obecné odkazy (za dávných časů). Vše je tedy nereálné a odehrává se ve fiktivním pohádkovém světě. Zdůrazněny jsou velké kontrasty: dobrý/zlý, velký/malý, bohatý/chudý, vznešený/prostý. I přes rozmanitost dějových zápletek, nestává se pohádka volnou hrou fantazie, vše má přísná pravidla.

Folklórní pohádky jsou útvar lidové slovesnosti, ústním podáním tak prošly celou řadou různých změn. Lidové pohádky jsou žánrem lidové slovesnosti a patří k nejstarším a nejrozšířenějším formám ústní slovesnosti. Každý národ, ale i menší sociální skupiny, odrážel svůj způsob života, vztahy dobra a zla, ve fiktivním či fantastickém příběhu, satiricky anebo humorně, kde hrdinové překonali útlak, bídu a chudobu a svou dobrosrdečností a mravností vítězí nad zlem, úklady lidí a draků (či jiných zlých fiktivních postav). Specifikem českých pohádek je to, že zlo je v nich často napraveno. Ale jedinou neautorskou pohádkou vzniklou na našem území je patrně pohádka O dvanácti měsíčkách. Ani postava Honzy není zdejší.

Zajímavostí folklórních pohádek je, že v různých světových kulturách mají podobné rysy i přesto, že je téměř vyloučen kontakt těchto kultur. Podobné pohádky tak byly nalezeny v podání indiánských kmenů, u Arabů, ale i v Evropě. Podobnost evropských a asijských pohádek není příliš zarážející – tyto mohly cestovat s obchodníky, námořníky či vojáky – zvláštní je však podobnost pohádek euroasijských a indiánských. Prakticky lze říci, že existují dva základní pohledy na tento stav:

1. Archetypální teorie – podle této teorie lidé v určitých situacích jednají v podstatě stejně, tudíž vymýšlí i podobné příběhy.
2. Teorie migrace pohádek – zde bývá tato shoda vysvětlována tím, že předci indiánů si již základy těchto pohádek vzali s sebou při stěhování do Ameriky.

Ve dvacátém století se tvorba pohádek komercializuje, dochází tak místy ke směřování k poutavosti a zábavnosti na úkor hlubšího příběhu a poučnosti. Objevují se zde zcela nové formy pohádek ve formě rozhlasových her, filmů (filmová a televizní pohádka), později i videoher a počítačových her.

Základním motivem pohádek bývá obvykle boj dobra se zlem, pohádky určené dětem končívají vždy vítězstvím dobra. Dobro i zlo bývá povětšinou zosobněno do nějakých fantastických bytostí, které mívají velmi vyhraněné vlastnosti. Pohádky určené dospělému publiku byly často velice hrubé, velmi často s erotickým podtextem (např. Podkrušnohoří) nebo dokonce přímo s erotickým jevem. Tyto pohádky velmi často zasahovaly až do mýtů nebo reagovaly na drastické situace (např. vyplnění kraje, neúroda). Dalším častým motivem pohádek je motiv daleké cesty, jejímž záměrem může být zisk slávy či bohatství. Muž je většinou stavěn do pozice hlavního hrdiny, žena naopak do pozice postavy, které je nutno pomoci.

Mnoho variant pohádek, zvláště těch určených dětem, má v sobě obsažen morální apel. Jsou jakýmsi návodem pro děti, jak rozlišit dobro a zlo a jak si s nimi poradit. Až některé moderní pohádky se začaly spoléhat jen na barvitý děj. Fantastické motivy pohádek ale v minulosti nebyly pouhou ozdobou – měly svůj symbolický význam, často právě morální.

Gustave Doré: Červená Karkulka

Arthur Rackham: Jeniček a Mařenka, 1909.

V naší knihovně např.: *České pohádky*, *Devatero pohádek*, *Fimfárum*, *Chodské pohádky*, *Kniha pohádek*, *Knihovnické pohádky*, *Malý princ*, *Národní báchorky a pověsti*, *Pohádky bratří Grimmů*, *Pohádky děda Vševěda*, *Sněhová královna*.

Fantasy

Fantasy je umělecký žánr, používaný v literatuře a filmu, ale i ve výtvarném umění, užívající magii či jiné nadpřirozené prvky (bájně bytosti, bohové (obzvláště z antických dob), často s vzezřením a chováním netypickým pro lidi).

V anglosaském světě je fantasy označení pro jakékoliv dílo fantastického žánru, které není science fiction. Žánr je stejně jako příbuzné žánry science fiction a horror definován především rekvizitami a prostředím, a dobou, kam je dílo situováno.

Svět (nazývaný často „druhotný svět“ nebo „alternativní realita“), ve kterém se příběh odehrává, je většinou nezávislý na našem, v některých případech je s naším nějak spojený (Letopisy Narnie) či se děj odehrává přímo v našem nějak pozměněném světě (žánr alternativní historie a současné fantasy).

Původ žánru fantasy lze spatřovat především v lidové tvořivosti a lidské fantazii. Z literárních žánrů pravděpodobně zastupuje dřívější typy jako např. mýty a báje, pohádky, středověké legendy a rytířské eposy.

Klasické fantasy vzniklo v druhé polovině 19. století (George MacDonald a lord Dunsany), masivnější nástup přišel s díly J.R.R. Tolkiena a R. E. Howarda v první polovině 20. století. Zejména Tolkienova trilogie *Pán Prstenů* se výrazně zapsala do moderní populární kultury a stala se jedním z pilířů žánru.

V naší knihovně např.: *Dračí srdce*, *Eragon*, *Harry Potter*, *Hunger games*, *Legendy české fantasy*, *Lovci přízraků*, *Pán prstenů*, *Percy Jackson*, *Sirotčinec slečny Peregrinové*, *Sluneční bouře*, *Zlatý kompas*, *Život elfů*.

Science fiction

Vědeckofantastický žánr nebo též sci-fi a SF (zkratky anglického science fiction) je umělecký žánr (především literární, filmový, herní či výtvarný), vymezený výskytem spekulativních technologií a přírodních jevů anebo dosud neznámých forem života v díle. Děj sci-fi je často zasazen do vesmíru, budoucnosti či alternativní historie. Sci-fi je žánr blízký fantasy, kde je ale místo technologií hlavní rekvizitou většinou magie a fyzická síla (tzv. příběhy „meče a magie“). Oba žánry se ovlivňují a částečně prorůstají; jedním z takových průniků jsou například díla žánru science fantasy.

Kořeny fantaskního žánru sahají k eposu o Gilgamešovi a popisu ideálního státu v Platónově Ústavě. Řada českých fanoušků za fantaskní dílo považuje Komenského Labyrint světa a ráj srdce.

Za zakladatele žánru bývají považováni Jules Verne, pokud jde o technickou sci-fi, a Herbert George Wells, který se věnoval spíše vlivu technologií na člověka. H. G. Wells ve svém díle nastolil mnoho témat, z nichž vychází i současná sci-fi (například kontakt s mimozemskými civilizacemi, cesty časem, biotechnologie atp.). Výraz science fiction poprvé použil v roce 1851 anglický básník a publicista William Wilson (1826–1886).

Základ české sci-fi položil na sklonku 19. století Karel Pleskač v románu Život na Měsíci. Také lze uvést dílo Jakuba Arbesa Svatý Xaverius. Následoval je Svatopluk Čech s dvojicí románů Pravý výlet pana Broučka do měsíce a Nový epochální výlet pana Broučka, tentokrát do XV. století. Prvním výrazně technickým (a taktéž spekulativním) sci-fi příběhem je anonymní, neprávem zapomenutý román Na novém světě, který poprvé vyšel v roce 1905 na pokračování v brněnském časopisu Červánky. Vliv na vývoj české i světové sci-fi měla díla Karla Čapka R.U.R., Válka s Mloky, Krakatit.

Za skutečný základ sci-fi lze považovat až americký časopis Astounding Stories (Ohromující příběhy), založený roku 1930, který sehrál klíčovou roli při rozvoji sci-fi. Koncem 30. let převzal jeho řízení John Wood Campbell, který jej přeměnil na Astounding Science Fiction. Tento americký spisovatel přeměnil nejen ráz časopisu, ale ovlivnil i vývoj celého sci-fi. Položil důraz nejen na zajímavý příběh, ale i na využití vědy a techniky. Campbell byl přesvědčen o velké budoucnosti lidstva, tímto svým přístupem ovlivnil celou řadu dalších autorů. V roce 1963 přišla BBC s novým pořadem pro mládež. Jeho název byl Doctor Who. Z tohoto fenoménu se stal nejdéle vysílaný sci-fi seriál.

Významní autoři: Isaac Asimov, Ray Bradbury, Arthur C. Clarke, Philip K. Dick, Robert A. Heinlein, Frank Herbert, Stanisław Lem, Ludvík Souček, Arkadij a Boris, David Brin, Karel Čapek.

V naší knihovně např.: 2001: Vesmírná odysea, Azazel, Na úsvitu Zlatého věku, Martánská kronika, Měsíční prach, Prvorození, Zpěv vzdálené země, Kočka, která prochází zdí, Friday, Hvězdná pěchota, Duna, Stvořitelé boha, Hvězdné deníky, Planeta Eden, Bohové Atlantidy.

Detektivní román

Detektivní román a detektivní povídka, lidově detektivka, je jedním z nejoblíbenějších žánrů zábavné literatury. Název pochází z latinského slova detegere = odkrývat, odhalovat. Zápletka detektivních příběhů je založena na zločinu (nejčastěji vraždě), po jehož pachateli, detailech způsobu provedení nebo motivu pátrá detektiv. Příbuzným typem kriminální literatury jsou pitavalové a paměti slavných detektivů, které však popisují zločiny skutečné. Detektivka má rovněž blízko k thrilleru nebo špionážnímu románu, často dochází k jejich kombinaci. Historická detektivka, jejíž děj se odehrává ve vzdálenější minulosti, bývá považována též za subžánr historického románu. Od devadesátých let 20. století se ze severní Evropy prosazuje severská detektivka.

Od počátku byla detektivka pojímána jako složitá hádanka, intelektuální hra a výzva čtenářovým logickým a deduktivním schopnostem. Rozuzlení musí být pravděpodobné, racionálně zdůvodněné a vycházející z indicií, ale zároveň překvapivé. Autor musí postupovat logicky, aby čtenář mohl sledovat postup dedukce ze stop – za tím účelem vznikala i striktní žánrová pravidla (např. desatero pátera Knoxe Josefa Škvoreckého, pravidlo tří stop). Vykonstruovanost zápletek však od počátku 20. století postupně ustupovala a pravidla se rozvolňovala. Důrazem na psychologii postav se některé pozdější detektivky výrazně přibližují psychologickému románu (Georges Simenon), jiné se zase barvitým zachycením prostředí přibližují románu sociálnímu (např. u představitelů tzv. drsné školy).

Klíčovou postavou detektivky je detektiv, řešitel záhady. Zpočátku navazuje na romantickou tradici mstitelů bezpráví, často je obdařen mimořádnými pozorovacími a kombinačními schopnostmi, později též znalostmi lidské psychiky. Někdy bývá výstředníkem až podivínem, jindy má působit jako okolím podceňovaný outsider. Je obvyklé, že v řadě děl jednoho autora vystupuje postava téhož detektiva. Od 20. století je obvyklejší typ obyčejného detektiva, ať již detektiva profesionálního (policista, soukromý detektiv), nebo soukromé osoby, jíž zločin zasáhl do života. Moderní detektivky často popisují rutinní vyšetřování celých policejních týmů.

Za první detektivní prózu v historii bývá považována povídka Edgara Allana Poea *Vraždy v ulici Morgue* z roku 1841. V Poeově stylu logické hádanky pokračuje pak A.C. Doyle a další (Gilbert Keith Chesterton, Richard Austin Freeman, S.S. Van Dine), později Dorothy Sayersová, Agatha Christie, Ngaio Marshová, P. D. Jamesová aj. Na rozhraní detektivky a thrilleru jsou díla Edgara Wallace. Ve 20. letech 20. století se v USA zrodil nový typ detektivky, tzv. drsná škola, jejímž protagonistou je osamělý bojovník za spravedlnost typu westernového hrdiny (díla Dashiella Hammetta, Raymonda Chandlera, Rexe Stouta, P. Cheyneyho, Mickeyho Spillana, částečně též Erle Stanleyho Gardnera). Později se stává hlavní postavou detektivky i policejní profesionál (např. díla G. Simenona nebo Eda McBaina) nebo celý policejní tým (Maj Sjöwallová - Per Wahlöö).

Detektivky také bývají častým námětem pro další audiovizuální zpracování jejich námětu v rozhlasu, filmu a televizi. Tam jsou oblíbené detektivky zaměřené na moderní vyšetřovací metody, například na psychologické profilování.

Nejvýznamnější zahraniční autoři: Arthur Conan Doyle, Friedrich Dürrenmatt, Dick Francis, Nicolas Freeling, Erle Stanley Gardner, Dashiell Hammett, Raymond Chandler, James Hadley Chase, G.K. Chesterton, Peter Cheyney, Lee Child, Agatha Christie, P.D. Jamesová, Ed McBain, Edgar Allan Poe, Dorothy Sayersová, Georges Simenon, Rex Stout, S. S. Van Dine, Edgar Wallace.

V české literatuře jsou za zakladatele detektivního žánru považováni Emil Vachek a Eduard Fiker, kteří začínají publikovat v období první republiky. Další významnější autoři se objevují až od 60. let 20. století: Josef Škvorecký (některé detektivky napsal společně s Janem Zábranou), Václav Erben, Jiří Marek, Hana Prošková, Pavel Hejzman, později např. Jan Cimický či Jaroslav Velinský, Jan Lipšanský.

Mezi naděje českého detektivního románu patří Michaela Klevisová (*Kroky vraha*, *Zlodějka příběhů*, *Dům na samotě*), Michal Sýkora (*Případ pro exorcistu*, *Modré stíny*), Nela Rywиковá (*Dům číslo 6*), Jiří Březina (*Na kopci*), nebo Martin Goffa (*Muž s unavenýma očima*, *Vánoční zpověď*, *Bez těla*).

V naší knihovně např.: Oběť 2117, Zabijáci, žena v kleci, Dívka v ledu, Noční pacient, Dopis ze záhrobí, Hra na nikdy, Muž s dýmkou a houslemi, Pes baskervillský, Mezi koly, V nemilosti, Primární důvěra, Štvanice, Pět malých prasátek, Kroky vraha, Zlodějka příběhů, Zmizela v mlze, Pokrevní pouta, Otevřený hrob, Smrt ošetřovatelky.

Thriller

Thriller (z angl. thrill: otrást, vzrušit) je žánr filmu, knihy nebo televizního seriálu, který má u čtenáře nebo diváka vyvolat silné napětí a emoce.

Existují dvě poněkud odlišná pojetí, vymezující rozdíl mezi thrillerem a hororem:

- Thriller má v divákovi či čtenáři vzbudit napětí, zatímco horor vzbuzuje strach. Divák thrilleru se tedy obává spíše o osud hrdiny, zatímco divák hororu pociťuje osobní strach.
- V thrilleru je na rozdíl od hororu zdroj napětí reálný, není vyvolán fiktivními, nadpřirozenými jevy.

Je zřejmé, že v obou pojetích jsou tyto žánry navzájem blízké a často se překrývají, mnohá díla tak mohou být řazena do obou kategorií. Thriller je rovněž blízký detektivce, avšak v thrilleru se hrdina spíše snaží zkřížit plány nepříteli, zabránit spáchání zločinu než odkrývat zločin, který se už stal. I tady ovšem dochází k překrývání žánrů, existuje celá řada detektivních thrillerů.

Thrillery jsou charakterizovány rychlým sledem událostí, častou akcí a nápaditými hrdiny, kteří musí překazit plány silnějším a lépe vybaveným padouchům. Často se jako nástroje napětí používají falešné stopy a cliffhangery (konec v nejnapínavějším momentu). Thriller se často koná v neobvyklém prostředí, jako cizí země, pouště, polární oblasti nebo širé moře. V některých thrillerech jsou hrdinové „tvrďáci“, kteří si navykli nebezpečí: strážci zákona, vyzvědači, vojáci, námořníci nebo piloti. Mohou to být ale i obyčejní občané, kteří do nebezpečí upadli náhodou. Tradičně byli hrdinové muži, ale v poslední době začíná přibývat hrdinek.

V naší knihovně např.: Chladnokrevně, Smrtící tajnosti, Loutkář, Mrtvý muž přichází, Temné kouty, Paganiniho smlouva, Svědkyně ohně, Hypnotizér, Stalker, Znesvětitel.

Horor

Horor (z lat. horror – hrůza, zděšení) je umělecký žánr, jehož cílem je u čtenáře nebo diváka vyvolat pocit strachu a děsu. Nejde tedy o pojem obsahový, ale estetický, jehož naplnění závisí především na formě podání - například klasická pohádka o červené Karkulce může být vyprávěna jako horor. Horory pak mohou souviset s jinými uměleckými žánry - existují horory "reálné", například detektivní, ale i science fiction nebo fantasy. Horor úzce souvisí s thrillerem - za thriller je někdy považován horor, který neužívá v příběhu nadpřirozené prvky, jindy se za thriller považuje příběh, který na rozdíl od hororu nemá vyvolat strach, ale napětí.

Horor zpravidla stojí na okraji zájmu uměleckých kritiků, kdy je považován za poněkud pokleslý žánr, jelikož jeho smyslem je vyvolání negativních emocí. Nicméně závisí především na osobě autora, jak s hororovým námětem naloží, například hororové dílo Edgara Allana Poea v literatuře nebo Alfreda Hitchcocka ve filmu je zcela plnohodnotným uměním. Moderní horor se vyvinul z gotických románů, které na konci 18. století vytvářeli Horace Walpole (Otrantský zámek), Ann Radcliffová (Záhady Udolfa) nebo Matthew Gregory Lewis (Mnich). Na ně pak v 19. století navázali další autoři. Romány Dracula Brama Stokera (inspirovaný povídkou Vampýr Johna W. Polidoriho), Frankenstein Mary Shelleyové, Ďáblův elixír E. T. A. Hoffmanna a do jisté míry i Podivný případ Dr. Jekylla a pana Hyda Roberta Louise Stevensona jsou dnes považovány za základní díla hororového žánru, stejně jako mnohé povídky Edgara Allana Poea (Černý kocour, Předčasný pohřeb,

Alfred Hitchcock, celosvětově uznávaný jako největší a nejprominentnější filmový režisér v žánru thrilleru.

Jáma a kyvadlo). Ve 20. století především na Poeovo dílo navázal Howard P. Lovecraft. Stejně jako horory 19. století, i Lovecraftovo dílo v sobě často zahrnuje prvky sci-fi (Barva z kosmu) a fantasy (Vyděděnec). Také v díle spisovatele sci-fi Raye Bradburyho se objevují hororové prvky.

K rozvoji hororu výrazně napomohl rozmach filmu, protože audiovizuální stránka vyvolává emoce snadněji než kniha. Mezi nejlepší režiséry hororů patřil Angličan Alfred Hitchcock (1899-1980), jehož filmy se staly základem některých hororových odvětví. Například podle příběhové linky filmu Ptáci byla vytvořena celá řada napodobenin, kdy je maloměsto zahlceno kolonií nějakých živočichů - ať už jde o pavouky, piraně, krysy, netopýry atd. Dalším světově uznávaným režisérem hororů je Ital Dario Argento, který jako první spojil detektivní žánr a horor ve filmu Tmavě červená z roku 1975.

Od 70. let 20. století patří mezi nejvýznamnější autory hororové literatury Stephen King (Carrie, Prokletí Salemu, Řbitov zviřátek, To), přičemž většina jeho děl byla i zfilmována. Je rovněž autorem studie Danse macabre, což je jedna z nejpodrobnějších publikací, zabývajících se tématem hororu. Z českých autorů se hororu věnoval v malé míře Jakub Arbes a poněkud častěji Ladislav Fuks (zejména příběhy Spalovač mrtvol a Myši Natálie Mooshabrové obsahují hororové prvky).

Jako děsivý prvek v hororu je často použito „nadpřirozené zlo“, kterým může být ďábel, démon či démoni, duchové, upíři, lykantropové, temní bozi nebo čarodějové. To samozřejmě není úplný výčet prvků fantasy: například duch může být děsivý i pokud není zlý. V hororu s prvky fantasy zpravidla nezáleží na identitě „zla“: vysvětlení jeho podstaty je často jen zběžné, vlastnosti různých představitelů se liší či prolínají (upíři mívají vlastnosti lykantropů, démoni upírů apod.). Jejich charakteru se jen zřídka věnuje pozornost: jsou to jednoduše zabijáci. Ostatní hrdinové často nemají šanci je porazit, jejich „vítězstvím“ je prostě přežít. Ve fantasy je snaha o přesnější specifikaci vlastností těchto bytostí, nemusí být vždy zlí, mají složitější charakter. Rozdíl mezi schopnostmi těchto bytostí a schopnostmi kladných hrdinů bývá menší.

Znamé horory v literatuře

Gotické romány: Mary Shelleyová: Frankenstein, Bram Stoker: Dracula, Robert Louis Stevenson: Podivný případ Dr. Jekylla a pana Hyda, neznámý: Sweeney Todd - Šňůra perel, Bram Stoker: Hadí zámek.

Realistické: Edgar Allan Poe: Vraždy v ulici Morgue, Jáma a kyvadlo,..., Robert Bloch: Psycho, Thomas Harris: Červený drak, Mlčení jehňátek, Hannibal, Hannibal zrození, John Saul: Noční můra.

S prvky fantasy: William Peter Blatty: Exorcista, Stephen King: To, Stephen King: Řbitov zviřátek, Stephen King: Osvícení, Dean Koontz: Tvář strachu, Peter V. Brett: Tetovaný, Lisa Jane Smith: Upíří deníky a další.

S prvky sci-fi: George Schuman: 18 vteřin, Stephen King: Mlha, Stephen King: Pavučina snů.

V naší knihovně např.: Mlčení jehňátek, Exorcista, Osvícení, Pavučina snů, To, Hororové povídky, Jáma a kyvadlo a jiné povídky, Frankenstein.

Červená knihovna

Červená knihovna je český název pro druh pokleslé literatury určený především ženám a řazený do tzv. brakové literatury. Původně šlo o název edice románů pro ženy v červených plátěných vazbách s protlačeným R ve středu horní desky nebo s emblémem ČK v jejím pravém horním rohu, vydávaných ve 20. a 30. letech 20. století akciovou společností Rodina (celkem v této podobě vyšlo 104 svazků). Jejím protipólem byla tzv. Modrá knihovna, ve které vycházely kovbojky a detektivky. Název této edice byl pak zobecněn jako žánrové

označení. S červenou knihovnou úzce souvisí dívčí romány určené dospívajícím dívkám, protože tyto dva žánry se často překrývají.

Díla zařazovaná do žánru červené knihovny bývají sentimentální, podbízivé a až k slzám dojímaví konvenční milostné příběhy, jejichž hlavním smyslem je konečný šťastný konec. Děj bývá často umístěn do atraktivního prostředí (šlechtické zámky, prostředí bohatých rodin i cizokrajné země). Postavy jsou zredukované na citovou složku a procházejí trnitou cestou strastí a utrpení k závěrečnému štěstí. K základním schématům červené knihovny patří zmatky dívčích srdcí, láska setkávající se s nástrahami a šťastný konec, když jsou nástrahy překonány. Děj bývá poměrně jednoduchý a je vyprávěn nepřilíživě náročným jazykem. Objevují se v něm také záporní sokové a sokyně, dcery z lepších rodin a jejich nic nechápající rodiče i chudé dívky, do kterých se zamiluje bohatý nápadník. Postavy v těchto dílech jsou černobílé a jejich psychologie je nepropracovaná.

Konvenční milostné příběhy pro ženy začaly vznikat v průběhu 19. století v době, kdy docházelo k rozkvětu dalších druhů triviální literatury, jako byly například kolportážní romány, ale jejich zdroj je možno nalézt již v sentimentálních románech období preromantismu (Samuel Richardson) a v obrozeneckých povídkách Magdaleny Dobromily Rettigové, Věnceslavy Lužické, Karoliny Světlé a její sestry Sofie Podlipské.

K průkopnicím červené knihovny v Německu patřily Eugenie Marlittová, Hedwiga Courthsová-Mahlerová a Emmy von Rhoden, jejíž román *Der Troztkopf* (1885) sehrál velkou roli v rozvoji českých dívčích románů a románů pro ženy. Zaujal totiž českou spisovatelku Elišku Krásnohorskou natolik, že jej roku 1899 převyprávěla, vydala pod názvem *Svéhlavička* a dopsala k němu tři vlastní pokračování.

Ke skutečnému rozmachu červené knihovny došlo v české literatuře až v období mezi dvěma světovými válkami, ve kterém začaly vycházet edice románů pro ženy, především již zmíněná Červená knihovna. Příběhy pro ženy ale nevycházely jen knižně, ale také v časopisech a sešitech, jako byly *List paní a dívek*, *Hvězda československých paní a dívek*, *Pražanka*, *Večery pod lampou* nebo *Čtení pro ženy*. Vycházely jak překlady zahraničních autorů, tak i produkce česká (Vlasta Pittnerová, Popelka Biliánová, Bohumil Zahradník-Brodský, Maryna Radoměrská, Vlasta Javořická, Jaromíra Hüttllová, Marie Kyzlinková). Po komunistickém převratu v roce 1948 zavládla v oblasti literatury tvrdá cenzura, která se týkala i červené knihovny. V jejím důsledku prakticky celý žánr zanikl.

K novému rozkvětu červené knihovny došlo až po pádu komunistického režimu roku 1989. Začaly vycházet reedice dřívějších nejpopulárnějších knih, objevily se snahy po obnovení úspěšných edic (*Večery pod lampou*). začaly se vydávat tzv. harlequinky (paperbacky o lásce původem z Kanady) a knihy známých zahraničních autorek (Rosamunde Pilcherová). Vznikla rovněž i nová česká produkce (Simona Monyová, Bára Nesvadbová, Irena Obermannová).

V naší knihovně např.: Jane Austen, Sandra Brown, Jackie Collins, Barbara Erskine, Jaromíra Hüttllová, Vlasta Javořická, Táňa Keleová-Vasilková, Simona Monyová, Irena Obermannová, Nora Roberts, Danielle Steel.

Historický román

Historický román je román, jehož děj se odehrává v minulosti, kterou autor sám nezažil. Bývá zasazen nejčastěji do vzdálenější minulosti, především do období významných historických změn. Je zpravidla psán obvyklým jazykem, někdy jsou ale některé části textu (např. dialogy) k dokreslení koloritu psány archaičtějším jazykem. Popisy se (ne vždy úspěšně) snaží o historicky věrné líčení a vystižení dané doby.

Historický román jako literární žánr se rozděluje na tři typy (někdy jsou však obtížně rozlišitelné):

- typ mimetický - autor je obeznán s historickou látkou a jde mu především o věrohodnost, důraz je kladen na vyličení prostředí (např. Walter Scott, Alois Jirásek)
- typ projekční - zabývá se nadčasovými tématy, minulost slouží autorovi jako projekční plátno pro problémy současnosti, někdy i za cenu anachronismů (např. Markéta Lazarová)
- typ atraktivizační ("kostýmní") - historické prostředí slouží k ozvláštnění románu, většinou dobrodružných a milostných příběhů (Alexandre Dumas starší)

Podle toho, jak zachovává princip historické věrnosti, je možno odlišit historický román v užším slova smyslu od románu historizujícího, jehož základním znakem je modernizace a aktualizace dějin. Romantický i realistický historický román v užším slova smyslu je charakterizován obvykle velkorysou epičností, individuální osudy postav jsou v souladu s charakterem historického dění a rámcem příběhu jsou historická fakta. Za nejčistší projev tohoto žánru se považují široké historické fresky spojující aspekt dějový i psychologický. Relativně samostatným subžánrem jsou historicko-dobrodružné romány a historické detektivní romány.

Podmínkou pro označení historický román je, že autor románu osobně nezažil v románu popisované události (literárnímu historiku proto údaj o autorově datu narození a informace o případném zapojení v událostech, které autor popisuje, pomůže v zařazení románu mezi historické). Kronikářský román je charakterizován tím, že se vypravěč stylizuje do role nálezce či vydavatele rukopisu nebo deníku, který byl napsán starým kronikářem.

Historický román je záznam minulosti, je to příběh, který podává svědectví o minulých událostech. Základní koncept historického románu je minulý čas. Při popisu minulosti odhaluje historický román kulturu minulosti a duchovní podobu minulého člověka. Jedním z nejdůležitějších prvků je také jazyk historického románu. Třetím důležitým elementem tohoto žánru je malebnost a exotičnost minulosti.

Vztah mezi historií a historickým románem, popřípadě vztah mezi faktem a fikcí, je jedním z největších problémů historického románu. Evropané zdůrazňují v historickém románě elementy literárnosti, z pragmatického anglického a amerického hlediska má ovšem historický román status dokumentární fikce, případně je přímo zvláštní formou dějepisectví. Dějepisectví a historický román se v minulosti rozvíjely souběžně a ve vzájemné závislosti.

Historický román jako žánr vznikl v 1. polovině 19. století za romantismu, jako součást romantického obdivu k historii - prvním historickým románem byl *Waverley* Waltera Scotta (1814). Za předchůdce však můžeme považovat starověké a středověké eposy nebo gotické romány. V romantické literatuře byly historické romány, mimetického a zejména atraktivizačního typu, velmi četné (W. Scott, V. Hugo, A. Dumas starší). Ve 2. polovině 19. století v období realismu se klade vyšší důraz na znalost dějinných reálií, vznikají rozsáhlá i několikasvazková díla, autoři se zabývají úvahami o smyslu minulého (L.N. Tolstoj, H. Sienkiewicz, B. Prus, G. Flaubert). Ve 20. století se v historickém románě objevuje též kritický a ironický pohled na dějiny, vznikají románové biografie významných osobností, postmodernismus pak vytváří romány projekčního typu. K významným autorům patří L. Feuchtwanger, H. Mann, T. Wilder, M. Waltari, U. Eco.

Zdroj Wikipedie

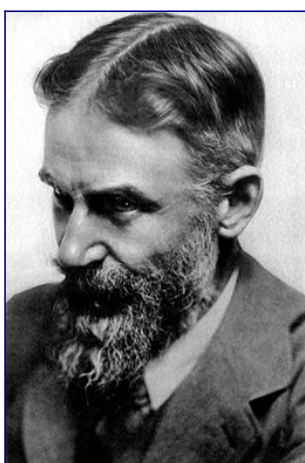
V naší knihovně např.: Jan Bauer, Juliette Benzoni, Oldřiška Ciprová, Bernard Cornwell, Daphne Du Maurier, Alexandre Dumas, Otomar Dvořák, Sabine Ebert, Barbara Erskine, Lion Feuchtwanger, Ken Follett, Alois Jirásek, Václav Kaplický, Hana Marie Körnerová, František Niedl, Jean Plaidy, Ludmila Vaňková, Vlastimil Vondruška.

Narození v červenci

Emily Jane Brontëová (30. července 1818 – 19. prosince 1848) byla britská spisovatelka. Nejvíce ji proslavil její jediný román *Na Větrné hůrce* (*Wuthering Heights*), klasické dílo anglické literatury. Emily byla druhá nejstarší z pěti sester Brontëových. Publikovala pod mužským pseudonymem Ellis Bell.

V naší knihovně: Na Větrné hůrce.

George Bernard Shaw [Šó] (26. července 1856 - 2. listopadu 1950) byl irský dramatik, nositel Nobelovy ceny za literaturu za rok 1925. Své pravé umělecké pole našel Shaw až v dramatické tvorbě, ve které uplatnil svůj jasný, kritický a ironický intelekt. Debutoval roku 1892 hrou *Domy pana Sartoria*, po níž následovala řada vtipných, většinou satiricky přiosťřených dramát s náměty dobovými (*Živnost paní Warrenové*, *Candida*), historickými (*Pekelník*, *Caesar* a *Kleopatra*, *Svatá Jana*) či s úsměvným až sardonickým pohledem na aktuální otázky ženské emancipace a na viktoriánské představy společenských tříd (*Pygmalion*).

V naší knihovně: Pygmalión.

Alexandre Dumas (24. července 1802 – 5. prosince 1870) byl čelní francouzský prozaik a dramatik v období romantismu. Proslavil se především historickými a dobrodružnými romány. Mnoho jeho děl bylo několikrát zfilmováno. Dumasovi šlo v jeho dílech vždy více o zábavu než o historickou věrnost. Proto vždy kladl důraz na všechno, co mohlo jeho vyprávění dramaticky oživit. K tomu užíval osvědčených prostředků jako jsou spiknutí, souboje, tajné únosy, strašlivá tajemství a další překvapivé události a udržoval tak čtenáře ve stálém napětí.

V naší knihovně: Dobrodružství hraběte Lydericha, Hrabě Monte Cristo, Královna Margot, Králův klenotník, Králův šašek, Paní de Monsoreau, Robin Hood, Salvator, Tři mušketýři, Závěť hraběte de Monte Christo.

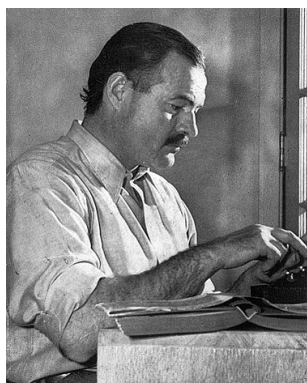
Alexandre Dumas mladší (27. července 1824 – 27. listopadu 1895) byl francouzský prozaik a dramatik, nemanželský syn slavného francouzského spisovatele Alexandra Dumase staršího. Dumas svým dílem posílil realismus na francouzských divadelních scénách. Roku 1874 byl zvolen členem Francouzské akademie, byl několikrát předsedou Společnosti dramatických autorů a roku 1894 obdržel Řád čestné legie.

V naší knihovně: Dáma s kaméliemi.

Jean de La Fontaine (8. července 1621 – 13. dubna 1695) byl francouzský spisovatel – bajkař a básník. Jedná se o snad nejznámějšího klasicistního básníka vůbec. Jeho bajky byly komponovány spíše jako malá dramata, která se vyznačovala výraznou alegoričností.

V naší knihovně: Bajky.

Ernest Hemingway (21. července 1899 – 2. červenec 1961) byl americký spisovatel. Je považován za čelného představitele tzv. ztracené generace. V roce 1953 byl oceněn Pulitzerovou cenou, o rok později pak získal Nobelovu cenu za literaturu. Hemingway byl mistrem krátkých forem v próze a jeho úsporný styl se stal pojmem v moderní světové literatuře.

V naší knihovně: Povídky, Fiesta, Komu zvoní hrana, Mít a nemít, Nejlepší rybářské příběhy, Přes řeku do stínu stromů, Sbohem, armádo!, Smrt odpoledne, Stařec a moře, Zelené pahorky africké.

Francesco Petrarca ([frančesko petrarka]; 20. července 1304 – 18./19. července 1374) byl italský spisovatel a básník. Společně se svým vrstevníkem a přítelem Boccacciem je považován za jednoho z prvních autorů renesanční literatury. Bývá označován za největšího humanistu a nejvlivnějšího italského lyrického básníka. Tvořil v latině i v italštině a jeho nejproslulejším dílem je italsky psaný Zpěvník, popisující v 366 básních zejména platonickou lásku k idealizované Lauře.

V naší knihovně: Kanzóny pro Lauru.

John Wyndham, vlastním jménem John Wyndham Parkes Lucas Benyon Harris (10. července 1903 – 11. března 1969) byl britský spisovatel, autor především postapokalyptické science fiction. Je řazen mezi autory tzv. Zlatého věku science fiction. Znám je zejména díky svému románu Den trifidů.

V naší knihovně: Den trifidů, Kukly, Midwichské kukačky.

Jan Neruda (9. července 1834 – 22. srpna 1891) byl český básník, prozaik, novinář, dramatik, literární a divadelní kritik, vůdčí osobnost generace májovců.

V naší knihovně: Arabesky, Básně, Doma a v cizině, Kniha veršů Jana Nerudy, Knihy básní, Malostranské povídky, Obrázky z domova i ciziny, Obrazy ze života, Písně kosmické, Povídky malostranské, Ve lví stopě.

Lion Feuchtwanger (foneticky Lijon Fojchtvang(e)r) (7. července 1884 – 21. prosinec 1958) byl německý židovský spisovatel romanopisec, dramatik, překladatel a divadelní kritik.

V naší knihovně: Bláznova moudrost, čili, Smrt a slavné zmrtvýchvstání Jeana Jacquesa Rousseaua, Bratři Lautensackové, Desdemonin dům, Lišky na vinici, Nepravý Nero, Ošklivá vévodkyně Markéta Pyskatá, Po sezoně, Synové, Zaslíbená země, Žid Süss, Židovka z Toleda.

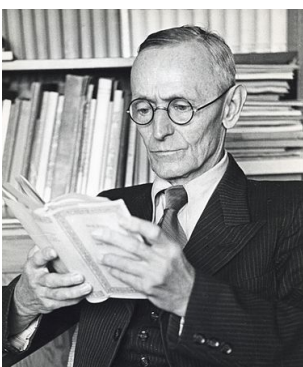
Jaroslav Foglar (6. července 1907 – 23. ledna 1999) byl populární český spisovatel literatury pro mládež, významná osobnost českého skautského hnutí, redaktor několika dětských časopisů a zážitkový vychovatel. Pod skautskou přezdívkou Jestřáb vedl po většinu svého života chlapecký (původně klasický skautský, později jinak nazývaný) oddíl, Pražskou Dvojku. Část jeho literárního díla (zejména příběhy Rychlých šípů a Hochů od Bobří řeky) přešla v Česku do obecného povědomí a některé jeho pojmy a fráze zlidověly.

V naší knihovně: Boj o první místo, Devadesátka pokračuje, Dobrodružství v temných uličkách, Dobrodružství v Zemi nikoho, Historie Svorné sedmi, Hoši od Bobří řeky, Chata v Jezerní kotlině, Jestřábe, vypravuj, Když Duben přichází, Kronika Ztracené stopy, Nováček Bubáček píše deník, Pod junáckou vlajkou, Poklad Černého delfína, Přístav volá, Stínadla se bouří, Strach nad Bobří řekou, Tábor smůly, Tajemná Řásnovka, Výprava na Yucatan, Záhada hlavolamu.

Franz Kafka (3. července 1883 – 3. června 1924) byl pražský německy píšící spisovatel. Je považován za jednoho z literárně nejvlivnějších spisovatelů 20. století, byl členem Pražského kruhu. Napsal tři romány Amerika, Proces, Zámek a řadu povídek a novel (například Proměna). Podle něj vzniklo přídavné jméno kafkovský, jež existuje také v mnoha dalších světových jazycích a je typické pro situace obsažené v kafkových románech.

V naší knihovně: Amerika, Nezvěstný, Popis jednoho zápasu, Povídky, Proces, Proměna, Zámek.

Hermann Hesse (2. července 1877 – 9. srpna 1962) byl německo-švýcarský prozaik, básník a esejista, nositel Nobelovy ceny za literaturu za rok 1946.

V naší knihovně: Narcis a Goldmund, Stepní vlk.

George Sandová (přechýlená forma mužského pseudonymu George Sand), vlastním jménem Amantine Aurore Lucile Dupin de Francueil, baronka Dudevant (1. července 1804 – 8. června 1876), byla francouzská romantická spisovatelka.

V naší knihovně: *Consuela, Valentina.*

Výročí regionálních osobností

Flor, Jack - spisovatel

02. 11. 1895 (Stanětica) - 30. 07. 1980 (Stanětica)

Místa působení: Trhanov, Stanětica, Domažlice, Jemnice

Narodil se na hájovně ve Staněticích v rodině panského hajného. Absolvoval studium na odborné lesnické škole v Jemnici, po krátké adjunktuře na trhanovském panství se stal revírníkem revírů Podzámčí a Stanětica. Přátelil se se spisovatelem Janem Vrbou. Již od studentských let přispíval do domažlických týdeníků, v knižní podobě vydal tři povídkové knihy: Na Jarčině vyhlídce, Halali a Oběť soucitu. V pozůstalosti zůstaly svazečky básní a životní paměti Zelená služba a Zelená penze. Život ukončil sebevraždou, když proti sobě obrátil svou loveckou pušku. Pozn.: Podle E. Kubáskové narozen v roce 1891.

Guldan, Richard, prof., Ing. - stavební inženýr

21. 04. 1901 (Mířkov) - 03. 07. 1955 (Hannover)

Místa působení: Smolov, Horšovský Týn, Praha, Vídeň, Hannover

Absolvent reálky v Českých Budějovicích a pražské Německé techniky. Vzdělání si doplnil ve Vídni. V Praze poté vedl katedru stavitelství z betonu. V té době odborně publikoval. Po válce šest měsíců internován, poté odešel do Německa, kde se v Hannoveru stal v roce 1949 samostatným profesorem. Před válkou často jezdil do Horšovského Týna, kde na Malém Předměstí trávil dovolenou. Autor odborných vysokoškolských učebnic a skript, např. Elementare Baustatik z roku 1936.

Kuneš, Václav - starosta Horšovského Týna

25. 07. 1940 (Oprechtice) - 31. 10. 2018

Místa působení: Horšovský Týn

Život Václava Kuneše byl spjat zejména s Horšovským Týnem, kde pracoval jako poštovní úředník. V závěru roku 1989 zde spoluzakládal Občanské fórum, mezi roky 1994 až 1998 pak působil jako horšovskotýnský starosta. Po dobu 20 let vedl kulturní komisi městské rady. Intenzivně se zajímal o regionální historii - napsal nespočet článků do místních tiskovin, také se autorsky podílel na některých publikacích. Jeho druhou velkou zálibou mu bylo ochotnické divadlo - mnoho let vedl Ochotnický divadelní soubor v Horšovském Týně. Za celoživotní práci pro divadlo se mu v roce 2010 dostalo vysokého

ocenění od Svazu českých divadelních ochotníků. Zemřel po dlouhé nemoci na konci října roku 2018.

Poláková, Anna - učitelka

14. 07. 1910 (Domažlice) - 29. 09. 1999 (Domažlice)

Místa působení: Horšovský Týn

Narodila se v Domažlicích na Bezděkovském předměstí v domku čp. 7. Otec byl odborným technikem v domažlickém cukrovaru. Vystudovala učitelský ústav v Plzni a poté učila několik let na Chodsku, ve Stráži a na Pasečnici. Od roku 1945 žila s manželem v Horšovském Týně. Působila zde jako učitelka, kronikářka a dlouholetá sbormistryně ženského pěveckého sboru ČSŽ. Autorka průvodce "Horšovský Týn, perla Českého lesa" (1947). Manželka Karla Poláka, švagrová Františka Poláka.

Solfronk, Josef - ředitel LŠU

15. 07. 1910 (Domažlice) - 31. 03. 1982 (Cheb)

Místa působení: Horšovský Týn

Narodil se v Domažlicích na Hořejším předměstí čp. 60. Pocházel z hudební rodiny a hudba se pro něj stala posláním po celý život. Působil jako soukromý učitel hudby v Domažlicích, jako učitel na LŠU v Horšovském Týně a jako ředitel LŠU v Lubech. Komponoval orchestrální i sólové skladby, vedl žákovské orchestry. Během 2. světové války byl 25. března 1940 zatčen a uvězněn v koncentračním táboře Flossenbürg, odkud se vrátil s podlomeným zdravím. Ve vyučování hudbě pokračoval i po válce. V hudební škole v H. Týně působil v 50. letech a výrazně se zapsal do kulturního života ve městě. Vedl žákovský dechový orchestr, pro který sám upravoval a aranžoval skladby. V roce 1963 odešel do Lubů, kde se stal ředitelem hudební školy. Zemřel 31. března 1982.

Odhalení pamětní desky Janu Sladkému Kozinovi (Újezd, 23. 07. 1885)

Mezi první národopisné akce na Chodsku s masivní účastí lidí patřilo odhalení újezdské pamětní desky Janu Sladkému Kozinovi. Statkář a obhájce práv Chodů se právě v Újezdě roku 1652 narodil. O mnoho let později, dne 23. července roku 1885, vyšel z Domažlic do Újezdu početný krojovaný průvod, po slavnostním aktu hrály hudební soubory národní písně. V současné době nalezneme černou pamětní desku se zlatým textem na vstupní bráně Kozinova statku v obci Újezd.

Otevření Kurzovy věže na Čerchově (Čerchov, 16. 07. 1905)

Od roku 1905 je silueta nejvyššího vrcholu Českého lesa spjata s velkou kamennou rozhlednou - Kurzovou věží. Ta byla vybudována v letech 1904 až 1905 a nahradila starší dřevěnou rozhlednu, která na jejím místě původně stála. Projekt architekta Vratislava Pasovského finančně podpořil hrabě Jiří Stadion, město Domažlice, Klub českých turistů nebo domažlická spořitelna. Stavba byla slavnostně otevřena 16. července 1905 a dostala jméno po dr. Vilému Kurzovi, významné osobnosti české turistiky a politického života.

Poprava 35 Němců z Horšovského Týna (Rejkovice, 11. - 12. 07. 1945)

Násilí spjaté s 2. světovou válkou pokračovalo i bezprostředně po jejím skončení a nevyhnulo se ani oblasti Domažlicka. Tentokrátě však byly obětmi převážně Němci. Podle knihy Krvavé léto 1945 autora Jiřího Padevěta bylo v noci z 11. na 12. července roku 1945 v Rejkovicích u Draženova popraveno 35 horšovskotýnských Němců, předtím internovaných v Chrastavicích. Na místě došlo poté k dalším exekucím - během vyšetřování v roce 1946 zde byl objeven masový hrob s přibližně stovkou lidských těl. Některé z těchto obětí byly zavražděny pravděpodobně nožem nebo vpichem jehly do srdce. Zavraždění byli podle svědectví svlečeni do naha a jejich osobní věci strážní rozkradli...

Vyhlášení Holýšova městem v roce 1960 (Holýšov, 01. 07. 1960)

Obec Holýšov prohlásil Krajský národní výbor městem s platností od 1. července roku 1960. Stalo se tak na návrh Okresního národního výboru v Domažlicích. O deset let později začal Holýšov používat také městský znak, který tehdy obsahoval symbol holýšovské sklárny a někdejšího koncentračního tábora.

Vysvěcení kaple Panny Marie v Dobré Vodě (Dobrá Voda, 22. 07. 1900)

Objekt byl vystavěn mezi roky 1898 až 1900 klenečským zednickým mistrem J. Knopfem podle návrhu architekta Aloise Čenského. Vysvěcení poutní kaple Panny Marie pak provedl dne 22. července roku 1900 klenečský farář P. Václav Šanda. Na hlavním oltáři nalezneme obraz zvaný Chodská madona, jehož autorem je slavný malíř Jaroslav Špillar.

Vysvěcení kaple sv. Anny v Luženicích (Luženice, 27. 07. 1930)

Během roku 1930 byla v Luženicích zednickým mistrem Janem Ničovským vystavěna kaple sv. Anny. V neděli 27. července téhož roku pak proběhlo vysvěcení svatostánku, které vykonal luženický rodák P. Josef Randa. Z významných osobností se dostavili další luženický rodák P. Jan Konopík (dárce zvonu) nebo převor domažlického augustiniánského kláštera P. Alfons Bohumil Bébar.

Zahájení výstavby domažlické sokolovny (Domažlice, 07. 07. 1935)

Vítězem architektonické soutěže na výstavbu domažlické sokolovny se stal architekt Lev Krča, který svůj finální projekt představil v březnu roku 1935. V dopoledních hodinách 7. července téhož roku pak proběhla slavnost položení základního kamene tělocvičny Sokola. Zúčastnili se jí například prorektor Karlovy university prof. Karel Domin, okresní hejtman Kupka, starosta Domažlic Pavlík, projektant Krča a další významní hosté. Úvod slavnosti obstaral mužský pěvecký sbor Čerchovanu za doprovodu sokolské hudby, poté byla přečtena pamětní listina. Tu následně společně s ukázkami dobového regionálního tisku, drobnými mincemi a dalšími památečnými předměty účastníci vložili do měděné krabice, která našla konečné místo v základním kameni budovy. Na závěr slavnosti pak zazněla státní hymna. Objekt sokolovny stavěné ing. Pičmanem byl slavnostně otevřen 1. června roku 1936 - tedy ani ne rok po položení základního kamene.

Novinky v knihovně

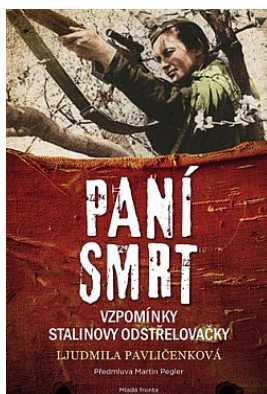
Operace KARAS – Lubor Nedbal

V letech druhé světové války provedl II. (zpravodajský) odbor Ministerstva národní obrany československé exilové vlády v Londýně řadu zpravodajských operací, během nichž bylo do týlu nepřítele dopraveno vzdušným výsadkem několik desítek příslušníků československé zahraniční armády na Západě, kteří přicházeli na pomoc domácímu odbojovému hnutí.

- literatura faktu
- 428 stran

Paní smrt: Vzpomínky Stalinovy odstřelovačky

LJUDMILA MICHAJLOVNA PAVLIČENKOVÁ (1916–1974) byla jednou z nejúspěšnějších a nejobávanějších žen odstřelovaček všech dob. Když Hitler v červnu 1941 zahájil operaci Barbarossa, opustila univerzitní studia a vstoupila do Rudé armády. Odmítla nabídku stát se zdravotní sestrou a narukovala k pěchotě.

- literatura faktu
- 374 stran

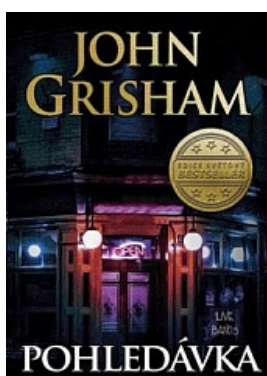
Pátá oběť – J. D. Barker

Každý policista má případ, který se pro něj stane posedlostí. Detektiv Porter není výjimkou. Opičího vraha už měl na dosah, když ho z pátrání odvolala FBI, ale taková drobná překážka ho nemůže zastavit. Oficiálně se Porter a jeho tým věnuje případu mrtvé dívky, která byla nalezena pod zamrzlou hladinou laguny v chicagském parku.

- thriller
- 566 stran

Pohledávka – John Grisham

Mark, Todd, Gordy a Zola začali studovat práva, aby změnili svět a udělali z něj lepší místo k životu. Zadluží se a nastoupí na tříletou soukromou školu. V posledním semestru si však postupně uvědomí, že něco je špatně – málokdo z absolventů tohoto ústavu složí advokátské zkoušky, natož aby si našel práci v oboru.

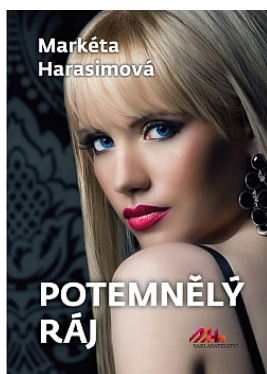
- román
- 333 stran

Pohřbeni zaživa – Dominik Dán

Každý touží dožít se šťastného, bezbolestného, pohodového a důstojného stáří, proto pracujeme, vyděláváme, šetříme, vychováváme děti – proto žijeme. Právě o holé životy jde také starým lidem pohřbeným zaživa v domě hrůzy. Tady začíná případ neuvěřitelné lidské krutosti a hyenismu.

- detektivka
- 310 stran

Potemnělý ráj – Markéta Harasimová

Lauře se splnil profesní sen – založila vlastní restauraci s poetickým názvem V Ráji a v podnikání se jí konečně začíná dařit. Ne každému je však její vzestup po chuti a ona tak musí čelit nejrůznějším útokům. Ty jí ale ve chvíli, kdy utrží tvrdou osudovou ránu, začnou připadat malicherné. Při tragické nehodě umírá Lauřin důvěrný kamarád.

- román
- 311 stran

Prokurátor – Paulina Świst

Třicetiletá a mimořádně atraktivní Kinga Błońska je šťastná žena. Tedy vlastně byla. Dlouhá léta žila po boku jednoho muže a jako brilantní advokátka dosahovala řady úspěchů v soudní síni. Teď jí však štěstí přestalo být nakloněno. Přistihla svého muže při nevěře, ale navíc se musela zhostit případu nebezpečného zločince.

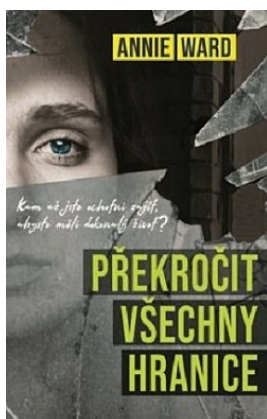
- erotický román
- 290 stran

První česká učebnice magie pro začínající adepty – J. C. Brinar

Tato ojedinělá kniha je česká, respektující specifika českého prostředí a primárně určená pro český trh. Jde o "učebnici" a nikoliv o jakoukoliv populárně naučnou publikaci. Tato učebnice si neklade za cíl pouze informovat, ale naučit. Má svá jasně daná pravidla, jako je spirální nebo cyklické uspořádání učiva.

- okultismus
- 157 stran

Překročit všechny hranice – Anie Ward

Věci, které mě děsí: Když Charlie pláče. Když se Ian neprobouzí. Když někdo střílí děti ve škole. Maddie Wilsonová má za sebou těžký úraz, který zanechal trvalé následky. Součástí léčby je i psychoterapie, při níž Maddie postupně odhaluje všechny svoje strachy. Bojí se svého manžela Iana. Má velké obavy o bezpečí malého syna Charlieho.

- thriller
- 358 stran

Příběhy železné opony – Luděk Navara

Vlak svobody, Stěna smrti, Jak se muži měnili v žáby, Slovenský Ikaros a vlastně i Železná opona... Názvy kapitol a podkapitol této knížky znějí v dnešním kontextu spíše jako názvy surrealistických básní. Ve své době, mezi léty 1948 a 1989, ovšem odkazovaly k velmi reálné a často tragické skutečnosti.

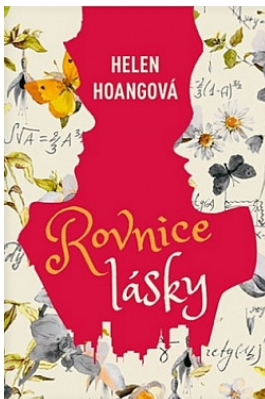
- historie
- 357 stran

Psí rady pro šťastný život – Dave Barry

Dave Barry, sloupkař, nositel Pulitzerovy ceny a autor bestselleru Rukověť správného chlapa, nám na základě pozorování své milované a prudce inteligentní feny Lucy pomáhá odhalit, jak stárnout s grácií. Dave Barry se pokouší poučit od svého psa Lucy, jak prožít život co nejlépe.

- fejetony
- 191 stran

Rovnice lásky – Helen Hoang

Stella Langová má mimořádnou schopnost. Dokáže předvídat chování zákazníků pomocí složitých algoritmů. Díky tomu vydělá víc peněz, než vůbec zvládne utratit. Pokud ale jde o randění, její schopnosti výrazně zaostávají za průměrem běžné třicátnice. Všechno jí ztěžuje fakt, že má Aspergerův syndrom.

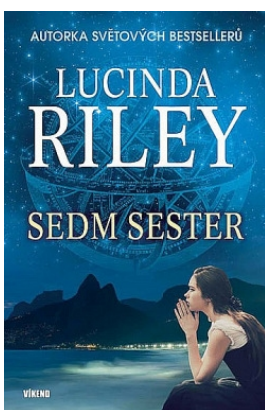
- román pro ženy
- 315 stran

Rudá Joan – Jennie Rooney

Napínavý a čtivý román je inspirovaný skutečným příběhem Melity Norwoodové, která byla v roce 1999, ve věku 87, odhalena jako nejdéle sloužící špiónka pro KGB v dějinách Velké Británie. Na jaře 2019 půjde do kin i filmová adaptace s Judi Denchovou v hlavní roli již zestárlé Joan, již znenadání zaklepou na dveře vyšetřovatelé z MI5.

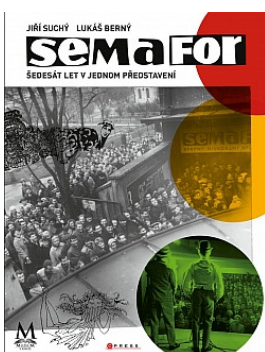
- literatura faktu
- 374 stran

Sedm sester – Lucinda Riley

Na luxusní sídlo Atlantida na soukromém poloostrově ženevského jezera se sjíždí z různých koutů světa šest mladých žen, které přivedla domů smutná událost: smrt jejich adoptivního otce. Každá ze sester dostává jako dědictví i dopis s údaji, podle nichž může najít svou biologickou rodinu.

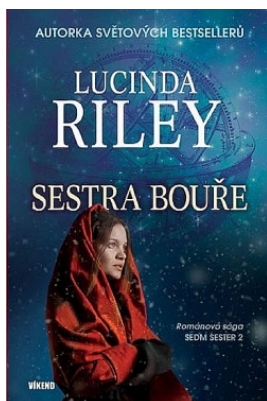
- román pro ženy
- 460 stran

Semafor: šedesát let v jednom představení – Jiří Suchý, Lukáš Berný

Jiří Suchý, Jiří Šlitr, Jitka Molavcová a spousta dalších. Tváře, které se nesmazatelně zapsaly do dějin českého divadelnictví, hudby i televizní zábavy. Divadlo Sedmi MALých FORem vás u příležitosti šedesátého výročí zve na prohlídku své vlastní historie. Oponu jedné z nejslavnějších českých scén vám poodhrne sám Jiří Suchý.

- divadlo
- 80 stran

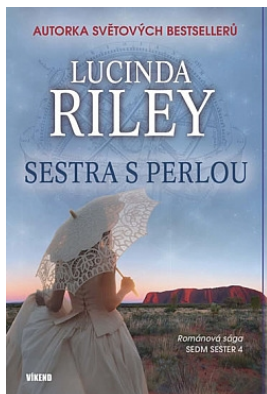

Sestra bouře – Lucinda Riley

Druhá ze sester Ally nemá o pátrání po svém původu zájem, protože se poprvé hluboce zamilovala. Vzájemnou lásku však přerve tragická nehoda a Ally se náhle v životě nemá čeho chytit. A tak se spíš ze zoufalství než ze zvědavosti přece jen vydává do Norska, kam ji vedou nápořky z otcova dopisu... Tady začíná skládat mozaiku osudu.

- román pro ženy

- 475 stran

Sestra s perlou – Lucinda Riley

CeCe D'Appliese měla vždycky pocit, že nezapadá mezi své krásné a nadané sestry. Po smrti milovaného otce se v jejím životě začíná všechno hroutit jako kostky domina. A tak se CeCe, vybavená otcovým dopisem s několika málo informacemi ke svému původu, vydává do Austrálie.

- román pro ženy

- 555 stran

Sestra ve stínu – Lucinda Riley

Star zanechal otec dopis se stopami vedoucími k její rodině. Mlčenlivá, hloubavá Star se po nich ale obává vydat. Nespokojenost s vlastním životem ji však nakonec přiměje k činu. Pátrání po minulosti ji ze všeho nejdřív zavede do svérázného londýnského antikvariátu...

- román pro ženy

- 526 stran

Spáč číslo 13 – Rob Sinclair

Byla to jejich nejsmrtečnější zbraň. Nyní jsou jeho cílem. Jako dítě ho unesli na Střední Východ. Tvrdým výcvikem ho přetvořili na jednoho z nejelitnějších bojovníků jeho generace. Přinutili ho dělat věci, které by žádný člověk dělat neměl - tím spíš, když nevěří doktríně, kterou hlásají.

- thriller

- 350 stran

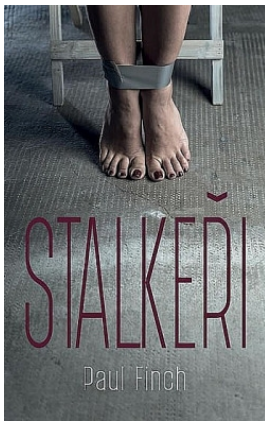

Spoluvníci – Jana Vagnerová

Psychologický román Spoluvníci vypráví o devíti dlouholetých přátelích, kteří odjedou na zimní dovolenou do hotelu na vrcholku zasněžené hory. Znají se celou věčnost, jsou úspěšní, na první pohled šťastní a těší se, jak si pobyt pořádně užijí. Ale po proflámané noci zjistí, že jsou vinou ledovky odříznuti od okolního světa.

- thriller

- 489 stran

Stalkerři – Paul Finch

Detektiv seržant Mark Heckenburg vyšetřuje podivné zmizení osmatřiceti žen. Každá z nich vedla spokojený život, než beze stopy zmizela. Podivné okolnosti i počet obětí Heckenberga znepokojují, ovšem jeho nadřízení mají na celou věc odlišný pohled. Chtějí případ odložit.

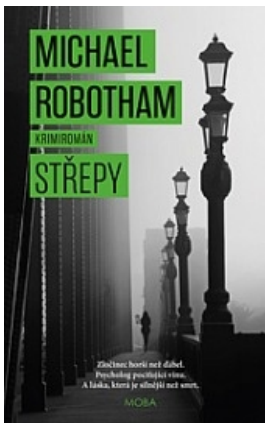
- thriller
- 432 stran

Stinná místa – Daniel Barták

Pavel Horváth nečekaně získal dům v obci zvané Dřímota – zdědil ho po svém otci, kterého nikdy nepoznal. Je dost překvapen, když ho hned po vstupu do zdejšího hostince místní obyvatelé nepokrytě zmlátí. To je ovšem teprve začátek jeho příběhu. Potom se začnou dít věci mnohem podivnější.

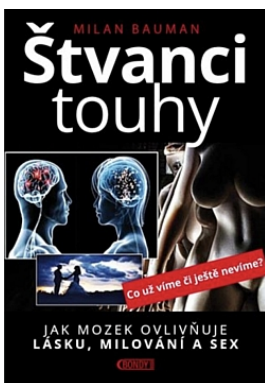
- horor
- 238 stran

Střepy – Michael Robotham

Christina Wheelerová chce skočit z mostu a ani psycholog Joseph O'Loughlin, řečený Joe, jí nedokáže sebevraždu rozmluvit. Později se u Joea doma objeví její dospívající dcera a tvrdí, že není možné, aby se matka dobrovolně zabila tímto způsobem, protože měla panický strach z výšek.

- thriller
- 568 stran

Štvanci touhy: Jak mozek ovlivňuje lásku, milování a sex – Milan Bauman

Pronásleduje nás na každém kroku. Jsme jejími štvanci. Bez lásky se člověk cítí sám, má strach z budoucnosti. Snad každý po ní touží a mnozí z nás prožívají zamilovanost jako pramen kouzelné obnovy. Jaké procesy v hemisférách mozku probíhají, když se do svého partnera zamilujeme, nebo s ním prožijeme intimní chvíle?

- literatura naučná
- 279 stran

Účetní z Osvětimi: Vina Oskara Gröninga – Reiner Engelmann

Oskaru Gröningovi bylo dvacet jedna let, když jako přesvědčený příslušník SS nastoupil do služby v koncentračním táboře Osvětim. Jeho úkolem bylo vést záznamy o zabavených cennostech vězňů. I když Gröning věděl o jejich vraždění, svoji práci v Osvětimi omlouval i sám před sebou tím, že je jen účetní.

- literatura faktu
- 199 stran

Osmisměrka

„Kždá kniha má duši – duši toho, kdo ji psali a duši těch, ... (tajenka)“

Carlos Ruiz Zafón

Tajenku získáte z písmen osmisměrky, která zbydou po vyškrtání slov, chybějících v textu:

Jirásek, český prozaik, dramatik, autor řady historických románů a představitel realismu, byl křestním jménem .....

Nejznámější dílo Boženy Němcové, nese název ..... Kniha má podobu idealizovaného vzpomínání na dětství v Ratibořickém údolí, popisuje lidové zvyky, vesnický způsob života a obyčejné i výjimečné události.

Eduard ....., byl český spisovatel, novinář, zpěvák, fejetonista, herec, recitátor, konferenciér a textař. Proslul zejména knihami Klapzubova jedenáctka a Cirkus Humberto.

Petr ..... je literární pseudonym, pod kterým vystupoval slezský básník Vladimír Vašek. Je považován za autora jediné básnické sbírky známé jako Slezské písně.

Český spisovatel, intelektuál, novinář, dramatik, překladatel a amatérský fotograf. Byl mladším bratrem malíře a spisovatele Josefa. Díla Hordubal, Povětroň a Obyčejný život tvoří volnou (tzv. noetickou) trilogii spojenou podobnými filosofickými myšlenkami a závěry. Tato trilogie patří k vrcholům jeho díla. Autorem je Karel .....

Jan .... byl český novinář, politik, spisovatel-prozaik a dramatik. Laureát Státní ceny a zasloužilý umělec. Svoji románovou prvotinu Městečko na dlani vydal v 25 letech. Byl redaktorem Lidových novin, do kterých přispíval fejetony, črtami a reportážemi.

Karel Jaromír ..... byl český historik, právník, archivář, spisovatel, básník, překladatel a sběratel českých lidových písní a pohádek; představitel literárního romantismu.

Ladislav .... byl český prozaik, autor především psychologické prózy s tématem úzkosti člověka ohrožovaného nesvobodou a násilím. Jeho nejznámější dílo Spalovač mrtvol bylo zfilmováno.

Jaroslav ..... byl český spisovatel, publicista a novinář, autor druhé nejprekládanější knihy české literatury (58 jazyků v roce 2013), proslulých Osudů dobrého vojáka Švejka za světové války.

Bohumil ....., byl český prozaik, jeden z nejvýznamnějších a nejosobitějších spisovatelů druhé poloviny 20. století. Stal se nejprekládanějším českým autorem 20. století. Za román Příliš hlučná samota získal italskou literární cenu Premio Elba – Raffaello Brignetti, maďarskou cenu I. Bethlena, za knihu Obsluhoval jsem anglického krále Národní cenu České republiky, francouzské vyznamenání Officier de l'ordre des arts et des lettres.

Alois ..... byl český prozaik, dramatik a politik, autor řady historických románů a představitel realismu. Jeho prvním větším literárním pokusem byla rozsáhlejší historická povídka Skaláci. Posledním dílem se stal nedokončený román Husitský král.

Franz ....., byl pražský německy píšící spisovatel. Je považován za jednoho z literárně nejvlivnějších spisovatelů 20. století, byl členem Pražského kruhu. Napsal tři romány Amerika, Proces, Zámek a řadu povídek a novel (například Proměna).

Utopický román Karla Čapka z roku 1922 na téma nebezpečí zneužití vědy nese název ..... Hlavním hrdinou je chemik inženýr Prokop, jemuž se podaří vyrobit nevídaně silnou výbušninu. Nazve ji podle indonéské sopky Krakatoa.

Milan ..... je česko-francouzský spisovatel, který od roku 1975 žije ve Francii. Mezi jeho nejznámější díla patří Nesnesitelná lehkost bytí a Žert.

..... je stěžejní dílo Karla Jaromíra Erbena. Je to jediná původní kniha, kterou kdy vydal. Jedná se o sbírku 13 skladeb inspirovaných lidovou slovesností poukazující na hodnotu mezilidských vztahů.

..... je divadelní hra Aloise Jiráska z roku 1905. Premiéru měla v pražském Národním divadle dne 17. listopadu 1905. Jedná se o autorovu nejznámější hru, zároveň s tím se jedná o vůbec nejhranější původní českou divadelní hru všech dob, která byla i několikrát zfilmována. Hra časově spadá do historického období, kdy se sedláci dožadovali zrušení nevolnictví a povinné roboty. Dílo opěvuje krásu české přírody, českou lidovou slovesnost a vzdává hold moudrosti a citu prostých českých lidí.

..... je dramatická divadelní hra-tragédie Aloise a Viléma Mrštíků z roku 1894. Jde o nejvýznamnější výsledek vzájemné spolupráce bratří Mrštíků a patří k vrcholům jejich tvorby.

Karel Hynek ..... byl český básník a prozaik, představitel českého romantismu a zakladatel moderní české poezie. Proslavil se dílem, jemuž dominuje lyrickoepická skladba ... (1836), jedna z nejvydávanějších českých knih.

Jan ..... byl český básník, prozaik, novinář, dramatik, literární a divadelní kritik, vůdčí osobnost generace májovců. Vrcholné Povídky malostranské, zobrazující na jedné straně idyličnost, na druhé straně člověka uvězněného v předsudcích a konvencích, překonaly žánrový realismus a důvěru realistů v jednoznačnost poznávané skutečnosti.

Božena ....., rodným jménem Barbora Novotná, později Barbora Panklová byla česká spisovatelka. K jejím čtenáři nejoblíbenějším a nejčtenějším dílům patří prózy Babička (1855) a Divá Bára (1856) i její pohádky.

..... je román Franze Kafky. Byl napsán německy (Der Prozess) roku 1914 a poprvé vydán roku 1925 (rok po autorově smrti) v berlínském nakladatelství Die Schmiede.

Karel Václav .... byl český prozaik s regionálním zaměřením na Podkrkonoší a Hlinecko, autor knih pro děti a mládež. K jeho nejznámějším dílům patří Zapadlí vlastenci a Pantáta Bezoušek.

Nejznámější dílo českého spisovatele Jaroslava Haška je čtyřdílný humoristický román, několikrát zfilmovaný i zdramatizovaný. Je to nepřekládanější český román, v roce 2013 byl přeložený do 58 jazyků. Hlavní postava tohoto díla se jmenuje ....

K	D	K	L	K	U	N	D	E	R	A	O
K	T	J	M	A	R	Y	Š	A	N	A	Č
A	I	E	J	I	B	A	Č	E	B	K	A
F	T	V	E	T	H	A	R	L	E	Č	P
K	A	Š	N	C	P	U	R	I	Z	I	E
A	K	A	Á	Ě	D	R	K	H	R	B	K
N	A	M	D	A	M	E	O	A	U	A	S
R	R	F	J	R	S	C	S	C	Č	B	E
E	K	Á	U	Á	D	I	O	N	E	R	B
C	M	I	R	K	O	T	L	V	B	S	A
U	I	I	S	L	S	Y	N	E	Á	Í	S
L	J	H	A	Š	E	K	N	R	A	I	S

ŽIVOT JE JAKO KNIHA.
NEHODNOTÍ SE
PODLE POČTU STRAN,
ALE PODLE
KVALITY OBSAHU.

Vtipy

Žárlení na knihy

Karel je vzdělaný a vědychtivý muž. Celý den leží v knihách. Jeho ženě to jde na nervy a denně mu to předhazuje. Jednou si posteskla: „Kdybych byla knížkou, byla bych na tom určitě lépe.”

„Já taky,” odsekl Karel. „Taková knížka se dá třeba na měsíc založit do knihovny, nebo vyměnit za něco zajímavějšího.”

Tragický konec

„Tak jsem ti četla nádherný milostný román, ale končí tragicky!”

„???”

„Opouští milovanou dívku a vrací se k manželce!”

Jednou se zeptali významného spisovatele, které knihy měly na něho v životě největší vliv.
„Byla to především kuchařská kniha mé matky a pak šeková kniha mého otce.”

Manželům Kubelkovým se po deseti letech manželství pokazí televizor, který dostali jako svatební dar.

„Rozsviť,” povídá muž ženě a vezme do ruky knihu.

„Cože, ty umíš číst?” vykřikne překvapená manželka.

Městská knihovna
náměstí Republiky 102
346 01 Horšovský Týn
telefon: 379 422 572
mobil: 731 614 064
e-mail: knihovna@htyn.cz
knihovnaht@seznam.cz
<https://knihovnahorsovskytyn.webk.cz>

půjčovní doba:

Po	9:00 – 12:00	13:00 – 18:00
Út	zavřeno	
St	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Čt	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Pá	9:00 – 12:00	13:00 – 15:00